

2025/344

19.2.2025.

PADOMES LĒMUMS (KĀDP) 2025/344

(2025. gada 18. februāris),

ar ko groza Lēmumu (KĀDP) 2024/3097 par atbalstu visaptverošai programmai, ar kuru atbalsta centienus novērst un apkarot kājnieku ieroču un vieglo ieroču un parastās municijas nelikumīgu tirdzniecību Dienvidaustrumeiropā

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību un jo īpaši tā 28. panta 1. punktu un 31. panta 1. punktu,

ņemot vērā Savienības Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Padome 2024. gada 5. decembrī pieņēma Lēmumu (KĀDP) 2024/3097 ⁽¹⁾ par atbalstu visaptverošai programmai, ar kuru atbalsta centienus novērst un apkarot kājnieku ieroču un vieglo ieroču un parastās municijas nelikumīgu tirdzniecību Dienvidaustrumeiropā, lai atbalstītu Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) sekretariāta īstenotā projekta ("projekts") II posmu.
- (2) Padomes Lēmumam (KĀDP) 2024/3097 pieņemšanas brīdī nebija pielikuma. Īstenojamā projekta detalizēts apraksts tagad ir izklāstīts šā lēmuma pielikumā.
- (3) Tādēļ ir jāgroza Lēmums (KĀDP) 2024/3097,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Lēmumam (KĀDP) 2024/3097 kā pielikumu pievieno šā lēmuma pielikumā izklāstīto tekstu.

2. pants

Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

Briselē, 2025. gada 18. februārī

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
A. DOMAŃSKI

⁽¹⁾ Padomes Lēmums (KĀDP) 2024/3097 (2024. gada 5. decembris) par atbalstu visaptverošai programmai, ar kuru atbalsta centienus novērst un apkarot kājnieku ieroču un vieglo ieroču un parastās municijas nelikumīgu tirdzniecību Dienvidaustrumeiropā (OV L, 2024/3097, 6.12.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/3097/oj>).

PIELIKUMS

EDSO VISAPTVEROŠA PROGRAMMA, AR KURU ATBALSTA CENTIENUS NOVĒRST UN APKAROT VIKI UN PM NELIKUMĪGU TIRDZNICĪBU DIENVIDAUSTRUMEIROPĀ

II posms

1. Konteksts

EDSO dalībvalstis Dienvidaustrumeiropā ir risinājušas būtiskus riskus un izaicinājumus saistībā ar nelikumīgu kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) un parastās munīcijas (PM) destabilizējošu uzkrāšanu un nekontrolētu izplatību. Ir vispāratzīts, ka šie riski ietekmē ne tikai Dienvidaustrumeiropas, bet arī Eiropas Savienības (ES) drošību.

VIKI un PM nelikumīga tirdzniecība no Dienvidaustrumeiropas un caur to ir stratēģisks izaicinājums, kas apzināts ES stratēģijā pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem (VIKI) un to munīciju ("ES VIKI stratēģija")⁽¹⁾. Un kā šāds izaicinājums tā ir risināta vairākos rīcības plānos, piemēram, ES 2020.–2025. gada rīcības plānā attiecībā uz šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību⁽²⁾, kā arī Ceļvedi nolūkā līdz 2024. gadam rast ilgtspējīgu risinājumu saistībā ar kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) un to munīcijas nelikumīgu glabāšanu, ļaunprātīgu izmantošanu un nelikumīgu tirdzniecību Rietumbalkānos⁽³⁾. Lai stātos pretī šiem izaicinājumiem, attiecīgās iestādes Dienvidaustrumeiropā ir oficiāli lūgušas EDSO palīdzību VIKI un PM kontroles jomā⁽⁴⁾. Lūgtā palīdzība sekmē minēto stratēģisko un operatīvo mērķu sasniegšanu, vienlaikus arī atbalstot to saistību izpildi, kas noteiktas EDSO dokumentos par VIKI (FSC.DOC/1/00/Rev.1) un PM krājumiem (FSC.DOC/1/03/Rev.1). Ņemot to vērā, EDSO izstrādāja visaptverošu programmu, ar kuru atbalsta centienus novērst un apkarot VIKI un PM nelikumīgu tirdzniecību Dienvidaustrumeiropā (turpmāk "programma").

Programma ir saskaņota ar "Ceļvedi nolūkā līdz 2024. gadam rast ilgtspējīgu risinājumu saistībā ar kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) un to munīcijas nelikumīgu glabāšanu, ļaunprātīgu izmantošanu un nelikumīgu tirdzniecību Rietumbalkānos"⁽⁵⁾ (turpmāk "Ceļvedis"), kā arī ar Ceļveža secīgo atjaunināto versiju, kas paredzams, būs spēkā 2025.–2030. gadā. Tādējādi visa darbība ir cieši koordinēta ar Dienvidaustrumeiropas ieinteresētajām personām un starptautiskajiem partneriem, kas sniedz ieguldījumu Ceļvedī. Šajā sakarā ES nolēma atbalstīt programmu centienus ar Padomes Lēmumu (KĀDP) 2021/2133 (2021. gada 2. decembris) par atbalstu visaptverošai programmai, ar kuru atbalsta centienus novērst un apkarot kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) un parastās munīcijas (PM) nelikumīgu tirdzniecību Dienvidaustrumeiropā. Papildus ES politiskajam un finansālajam atbalstam programmu atbalsta arī piecpadsmit citas līdzekļu devējas dalībvalstis.

Ierosinātā darbība ir saskaņā ar minēto Padomes lēmumu uzsāktās palīdzības 2. posms un turpina atbalstīt Dienvidaustrumeiropas iestādes pārskatītā Ceļveža prasību izpildē, kas tiks īstenotas no 2025. līdz 2030. gadam, un turpinot cīņu pret nelikumīgiem VIKI.

Mazinot un novēršot VIKI un to munīcijas nelikumīgas tirdzniecības negatīvo ietekmi uz ilgtspējīgu attīstību, šī darbība arī palīdz sasniegt ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus, jo īpaši:

- 5. mērķi – panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm (piemēram, 5.2. mērķrādītāju par visu veidu vardarbības pret sievietēm un meitenēm izskaušanu), un

⁽¹⁾ Eiropas Komisija, ES Drošības savienības stratēģija, COM(2020) 605 final, 2020. gada 24. jūlijs.

⁽²⁾ Eiropas Komisija, ES 2020.–2025. gada rīcības plāns attiecībā uz šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību un pielikumi, COM(2020) 608 final, 2020. gada 24. jūlijs.

⁽³⁾ Dienvidaustrumeiropas un Austrumeiropas informācijas apstrādes centrs vieglo un kājnieku ieroču kontrolei (SEESAC), Regional-Roadmap-for-a-sustainable-solution-to-the.pdf (seesac.org).

⁽⁴⁾ Palīdzības lūgumi ir saņemti no Albānijas Iekšlietu ministrijas, Bosnijas un Hercegovinas Drošības ministrijas, Ziemeļmaķedonijas Republikas Iekšlietu ministrijas, Melnkalnes Aizsardzības ministrijas un Serbijas Iekšlietu ministrijas. Kosovas gadījumā statusa apsvērumu dēļ oficiālās procedūras ierobežojumi un prasības kā tādi nav piemērojami iespējamiem projektiem tur. Tādēļ EDSO misijas Kosovā (OMIK) vadībā tiek īstenots īpaši pielāgots projekts un darbības Kosovas policijas atbalstam. Katrs palīdzības lūgums ir pārbaudīts, un pēc tam ir veikts atbilstošs vajadzību novērtējums.

⁽⁵⁾ Ceļvedi izstrādāja Rietumbalkānu iestādes ar SEESAC tehnisko atbalstu Francijas un Vācijas aizgādībā un apspriežoties ar ES un visiem citiem attiecīgajiem dalībniekiem, un to pieņēma ES un Rietumbalkānu samitā, kas notika 2018. gada 10. jūlijā Londonā.

- 16. mērķi – veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, nodrošināt taisnīgas tiesas pieejamību visiem un izveidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas institūcijas visos līmeņos (piemēram, 16.1., 16.4. un 16. a mērķrādītāju).

2. Vispārējais mērķis

Turpināt mazināt VIKI nelikumīgas tirdzniecības un nekontrolētas izplatības riskus Dienvidaustrumeiropā, uz to un no tās, kuri apdraud drošību un drošumu, kavē ilgtspējīgu miera veidošanu un sociālekonomisko attīstību, veicina kārtības sabrukumu, uzkurina terorismu un noziedzīgu vardarbību vai potenciāli varētu izraisīt konflikta atsākšanos.

3. Rīcības apraksts

Rīcības pamatā ir sistemātiski vajadzību novērtēšanas procesi, jo īpaši ekspertu novērtējumi, kas veikti no 2022. līdz 2024. gadam.

Pamatojoties uz šiem novērtējumiem un līdz šim sniegto palīdzību, ir nepieciešams:

- nodrošināt, ka tiek starptautiski sertificētas suņu vienību (K-9) spējas saistībā ar nelikumīgu VIKI un PM atklāšanu un konfiscēšanu, kā arī
- nodrošināt VIKI dezaktivēšanas regulatīvā un darbības satvara starptautisku sertifikāciju, ko veic Eiropas kontroles iestāde (*proof house*).

Rīcība sastāv no septiņiem EDSO projekta komponentiem, ko īsteno visā reģionā. Attiecīgi šī pieeja nodrošina spēju veidošanu un standartizāciju katrā jurisdikcijā, vienlaikus nodrošinot sadarbībspējīgu, viendabīgu un uzticamu procesu un rezultātu izveidi visā reģionā. Ierosinātā rīcība veido prasmes un procesus, ko var izmantot gan preventīvām, gan izpildes spējām katrā jurisdikcijā, kā arī reģionā un ārpus tā. Visas darbības tika izstrādātas ciešā sadarbībā starp pilnvarotajām iestādēm, EDSO Konflikta novēršanas centru un EDSO operācijām uz vietas Dienvidaustrumeiropā.

Lai atbalstītu atjaunināto "Ceļvedi nolūkā līdz 2030. gadam rast ilgtspējīgu risinājumu saistībā ar kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) un to munīcijas nelikumīgu glabāšanu, ļaunprātīgu izmantošanu un nelikumīgu tirdzniecību Rietumbalkānos", šīs rīcības īstenošana arī turpmāk tiks izklāstīta un par to tiks ziņots vietējā un reģionālā līmeņa koordinācijas sanāksmēs. Šajā sakarā tās īstenošanas uzraudzību koordinē ar visām Dienvidaustrumeiropas VIKI komisijām, starptautiskajiem partneriem un SEESAC.

3.1. Projekta komponents Nr. 1: Palīdzība Albānijas Republikas valsts iestādēm mazināt VIKI izplatīšanas un ļaunprātīgas izmantošanas risku

3.1.1. Mērķis

Mazināt VIKI izplatīšanas un ļaunprātīgas izmantošanas risku Albānijas Republikā

3.1.2. Apraksts

Nekontrolētas VIKI, munīcijas un sprāgstvielu izplatīšanas un glabāšanas sekas joprojām nopietni apdraud Albānijas sabiedrības drošību, sociālo un ekonomisko attīstību. Slikti kontrolēti un nelikumīgi VIKI ir atbalsts noziedzīgiem elementiem un organizētajai noziedzībai, veicinot vardarbību un nedrošību. Šiem aspektiem ir negatīva ietekme uz drošību un uzticības veicināšanas pasākumiem valstī un reģionā. Albānija 2019. gada oktobrī lūdza palīdzību EDSO Drošības sadarbības forumā.

EDSO pārbaudīja spēju nepietiekamību šādās jomās:

- a) tiesiskais un regulatīvais satvars šaujamieroču dezaktivēšanai un tā pienācīga īstenošana, uzlabojot infrastruktūras, aprikošanas un apmācības elementus;
- b) Albānijas Valsts policijas suņu vienības (K9) pakalpojumi VIKI, munīcijas un sprāgstvielu atklāšanā;
- c) sabiedrības informētības palielināšana par VIKI ļaunprātīgas izmantošanas un izplatīšanas briesmām.

Projekta atbalsta saņēmēji – papildus Albānijas iedzīvotājiem – ir daudzas valsts iestādes, kas ir pilnvarotas VIKI kontroles jomā, jo īpaši Valsts VIKI komisija, Albānijas Republikas Iekšlietu ministrija (IM) un Albānijas Valsts policija (AVP).

3.1.3. Gaidāmie rezultāti

Rezultāts Nr. 1. Ir pavisināts uz priekšu VIKI dezaktivēšanas tiesiskais regulējums un tā īstenošanas un pārraudzības mehānismi.

Rezultāts Nr. 2. Ir stiprināta AVP K9 vienības infrastruktūra, spējas un resursi nelikumīgu VIKI, munīcijas un sprāgstvielu atklāšanai.

3.1.4. Darbības

3.1.4.1. Darbība, kas saistīta ar Albānijas Republikas tiesiskā regulējuma uzlabošanu VIKI un dezaktivēšanas jautājumos.

Darbība ietvers:

- dezaktivēšanas tiesību aktu starptautisku sertifikāciju, ko veic Eiropas VIKI kontroles iestāde
- novērtējumu par infrastruktūru un iekārtām, ko izmanto dezaktivēšanai Albānijas Republikā
- apmācības nodrošināšanu par dezaktivēšanu un tās uzraudzību, ko veic Eiropas VIKI kontroles iestāde

3.1.4.2. Darbība, kas saistīta ar Albānijas policijas spēju uzlabošanu nelikumīgu ieroču un sprāgstvielu atklāšanā.

Darbība ietvers:

- mācību programmas organizēšanu par *Frontex* metodiku VIKI un munīcijas atklāšanā
- mācību programmas organizēšanu par Eiropas labo praksi VIKI un munīcijas atklāšanā
- projektēšanas un darbu iepirkumu voljēru, biroja iekārtu un K9 perimetra infrastruktūras modernizēšanai robežšķērsošanas vietās, atbalstot K9 vienību VIKI un munīcijas atklāšanas spējas

3.2. Projekta komponents Nr. 2: To drošības un drošuma risku novēršana, ko rada VIKI un to munīcijas nelikumīga glabāšana, ļaunprātīga izmantošana un nelikumīga tirdzniecība Bosnijā un Hercegovinā

3.2.1. Mērķis

Sniegt atbalstu Bosnijai un Hercegovinai to drošības un drošuma risku mazināšanā, kuri ir saistīti ar VIKI un to munīcijas nelikumīgu glabāšanu, ļaunprātīgu izmantošanu un nelikumīgu tirdzniecību.

3.2.2. Apraksts

Projekts pievēršas augstas prioritātes vajadzībām, kas norādītas Drošības ministrijas palīdzības lūgumā (2019. gads), un tā mērķis ir palīdzēt Bosnijai un Hercegovinai mazināt drošības un drošuma riskus, kas saistīti ar VIKI, munīcijas un sprāgstvielu nelikumīgu glabāšanu, ļaunprātīgu izmantošanu un nelikumīgu tirdzniecību, tādējādi veicinot drošību un stabilitāti valstī un plašākā reģionā.

EDSO turpinās pievērsties trūkumiem šādās jomās:

- a) tiesībsardzības iestāžu suņu vienību spējas saistībā ar VIKI un munīcijas atklāšanu, tostarp to infrastruktūra, kā arī mācību elementi;
- b) tādu ar VIKI saistītu datu pieejamība un salīdzināmība, kas vajadzīgi efektīvai politikas veidošanai un operatīvai reaģēšanai;
- c) VIKI dezaktivēšana, tostarp tiesiskais un regulatīvais satvars, apmācība, aprīkojums un infrastruktūras modernizācija.

Projekta atbalsta saņēmēji – papildus Bosnijas un Hercegovinas iedzīvotājiem – ir daudzas valsts iestādes, kas ir pilnvarotas VIKI kontroles jomā, proti, tiesībsardzības iestādes, tostarp vienību un kantonu iekšlietu ministrijas (IeM)/policijas aģentūras, Bosnijas un Hercegovinas VIKI kontroles koordinācijas struktūra, Drošības ministrija, kā arī prokuratūras, tiesas un brīvības atņemšanas dienesti.

3.2.3. Gaidāmie rezultāti

Rezultāts Nr. 1. Ir nostiprinātas tiesībsardzības K9 spējas VIKI, munīcijas un sprāgstvielu atklāšanā.

Rezultāts Nr. 2. Ir izstrādāta integrēta VIKI un munīcijas starpiestāžu lietu datubāze un izsekošanas sistēma.

Rezultāts Nr. 3. Ir izstrādāts un darbojas tiesiskais un regulatīvais satvars VIKI deaktivēšanas jomā.

3.2.4. Darbības

3.2.4.1. Darbība, kas saistīta ar tiesībsardzības K9 spēju stiprināšanu, lai atklātu VIKI, munīciju un sprāgstvielas.

Darbība ietvers:

- K9 infrastruktūras modernizāciju
- mācību programmu par *Frontex* metodiku VIKI un munīcijas atklāšanā
- mācību programmu par Eiropas labo praksi VIKI un munīcijas atklāšanā

3.2.4.2. Darbība, kas saistīta ar integrētas VIKI un munīcijas starpiestāžu lietu datubāzes un izsekošanas sistēmas izstrādi.

Darbība ietvers:

- atbalstu Bosnijas un Hercegovinas VIKI uzskaites sistēmas izveidei
- mācību organizēšanu VIKI izsekošanas sistēmas lietotājiem tiesu un tiesībsardzības iestādēs

3.2.4.3. Darbība, kas saistīta ar Bosnijas un Hercegovinas tiesiskā regulējuma uzlabošanu VIKI un deaktivēšanas jautājumos.

Darbība ietvers:

- deaktivēšanas tiesību aktu starptautisku sertifikāciju, ko veic Eiropas VIKI kontroles iestāde
- deaktivēšanā izmantotās infrastruktūras un iekārtu novērtējumu divās vietās Bosnijā un Hercegovinā
- mācību organizēšanu par deaktivēšanu un tās pārraudzību, ko veic Eiropas VIKI kontroles iestāde

3.3. Projekta komponents Nr. 3: Atbalsts Kosovas ⁽⁶⁾ policijas K-9 spēju stiprināšanai, kas vajadzīgas, lai atklātu un konfiscētu VIKI, munīciju un sprāgstvielas

3.3.1. Mērķis

Sniegt atbalstu, lai stiprinātu Kosovas policijas esošās K-9 vienības spējas un tās tiešo ieguldījumu VIKI, munīcijas un sprāgstvielu ļaunprātīgas izmantošanas un nelikumīgas tirdzniecības novēršanā, apkarošanā un izmeklēšanā Rietumbalkānos.

3.3.2. Apraksts

Projekts sniedz atbalstu, lai stiprinātu Kosovas policijas esošās K-9 vienības spējas un tās tiešo ieguldījumu VIKI, munīcijas un sprāgstvielu ļaunprātīgas izmantošanas un nelikumīgas tirdzniecības novēršanā, apkarošanā un izmeklēšanā Rietumbalkānos.

Projekts pievēršas pārbaudītiem K9 vienības spēju trūkumiem VIKI ļaunprātīgas izmantošanas un nelikumīgas tirdzniecības novēršanā, apkarošanā un izmeklēšanā. Projekta atbalsta saņēmēji – papildus Kosovas iedzīvotājiem – ir Kosovas policija.

⁽⁶⁾ Visas atsauces uz Kosovu – neatkarīgi no tā, vai tās attiecas uz teritoriju, iestādēm vai iedzīvotājiem – šajā tekstā būtu jāsaprot pilnīgā saskaņā ar ANO Drošības padomes Rezolūciju 1244.

3.3.3. Gaidāmie rezultāti

Rezultāts Nr. 1. Ir uzlabots K-9 vienības regulatīvais un apmācības satvars, kā arī infrastruktūra un aprīkojums, lai efektīvāk un lietderīgāk novērstu, apkarotu un izmeklētu VIKI, munīcijas un sprāgstvielu ļaunprātīgu izmantošanu un nelikumīgu tirdzniecību

3.3.4. Darbības

3.3.4.1. Darbība, kas saistīta ar K-9 vienības regulatīvā un apmācības satvara, kā arī infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošanu, lai efektīvāk un lietderīgāk novērstu, apkarotu un izmeklētu VIKI, munīcijas un sprāgstvielu ļaunprātīgu izmantošanu un nelikumīgu tirdzniecību.

Darbība ietvers:

- mācību programmu par *Frontex* metodiku VIKI un munīcijas atklāšanā
- mācību programmu par Eiropas labo praksi VIKI un munīcijas atklāšanā
- veterinārās ēkas infrastruktūras modernizācijas un nepieciešamā aprīkojuma ieviešanu, kā arī dažādu iekštelpu meklēšanas scenāriju simulācijas iekārtas ieviešanu
- sieviešu iekļaušanas sekmēšanu svarīgos suņu vienības amatos (kinologi, instruktori un vadītāji), kas ir priekšnoteikums uzlabotai darbības efektivitātei.

3.4. Projekta komponents Nr. 4: Palīdzība Ziemeļmaķedonijas Republikas valsts iestādēm mazināt ieroču izplatīšanas un VIKI ļaunprātīgas izmantošanas risku

3.4.1. Mērķis

Mazināt ieroču izplatīšanas un VIKI ļaunprātīgas izmantošanas risku Ziemeļmaķedonijas Republikā, uzlabojot novēršanas, atklāšanas, analīzes un izmeklēšanas spējas Iekšlietu ministrijā un citās valdības organizācijās.

3.4.2. Apraksts

Projekts tika izstrādāts, lai reaģētu uz Ziemeļmaķedonijas Republikas valdības palīdzības lūgumu (2019. gads) stiprināt valsts VIKI lietu komisijas spējas un veidot policijas departamenta K9 vienības spējas ieroču un sprāgstvielu atklāšanā.

EDSO pārbaudīja spēju nepietiekamību šādās jomās:

- a) Iekšlietu ministrijas operatīvās K9 spējas atklāt VIKI nelikumīgu izplatīšanu;
- b) šaujamieroču deaktivēšanas pienācīga īstenošana, tostarp trūkumi infrastruktūrā, aprīkojumā un apmācībā;
- c) VIKI kontroles jautājumu analīze stratēģiskā un operatīvā līmenī;
- d) koordinēta sabiedrības informēšana un informētība par riskiem, kas saistīti ar VIKI ļaunprātīgu izmantošanu Ziemeļmaķedonijas Republikā, tostarp valsts VIKI lietu komisijas centieni.

Projekta atbalsta saņēmēji – papildus Ziemeļmaķedonijas Republikas iedzīvotājiem – ir valsts iestādes, kas ir pilnvarotas VIKI kontroles jomā, proti, valsts VIKI lietu komisija, Iekšlietu ministrija un policija.

3.4.3. Gaidāmie rezultāti

Rezultāts Nr. 1. Ir uzlabotas Ziemeļmaķedonijas Republikas Iekšlietu ministrijas un VIKI lietu komisijas regulatīvās, operatīvās un starpāģentūru sadarbības spējas VIKI izplatīšanas apkarošanā/risināšanā.

Rezultāts Nr. 2. Ir pastiprinātas VIKI iznīcināšanas un deaktivēšanas inspekcijas spējas un uzlabota VIKI aprites cikla pārvaldība

3.4.4. Darbības

3.4.4.1. Atbalsts nelikumīgu VIKI atklāšanas spēju palielināšanai Iekšlietu ministrijā, efektīvi izvietojot K9 aktīvus

Darbība ietvers:

- Ziemeļmaķedonijas Republikas Iekšlietu ministrijas K9 vienību infrastruktūras modernizāciju reģionālā līmenī
- mācību programmu par *Frontex* metodiku VIKI un munīcijas atklāšanā
- mācību programmu par Eiropas labo praksi VIKI un munīcijas atklāšanā

3.4.4.2. Nelikumīgu ieroču, munīcijas un sprāgstvielu samazināšana, tos iznīcinot un deaktivējot

Darbība ietvers:

- deaktivēšanas tiesību aktu starptautisku sertifikāciju, ko veic Eiropas VIKI kontroles iestāde
- novērtējumu par infrastruktūru un iekārtām, ko izmanto deaktivēšanai Albānijas Republikā
- mācību organizēšanu par deaktivēšanu un tās pārraudzību, ko veic Eiropas VIKI kontroles iestāde

3.5. Projekta komponents Nr. 5: Melnkalnes Iekšlietu ministrijas spēju stiprināšana attiecībā uz VIKI, munīcijas un sprāgstvielu nelikumīgas tirdzniecības un ļaunprātīgas izmantošanas efektīvāku mazināšanu, novēršanu un apkarošanu

3.5.1. Mērķis

Atbalstīt esošo K-9 spēju stiprināšanu VIKI, munīcijas un sprāgstvielu atklāšanā, kā arī VIKI deaktivēšanas prakses turpmāku izstrādi, tādējādi stiprinot Iekšlietu ministrijas spējas samazināt, novērst un apkarot VIKI, munīcijas un sprāgstvielu nelikumīgu tirdzniecību un ļaunprātīgu izmantošanu.

3.5.2. Apraksts

Ierosinātais projekts ir izstrādāts, pamatojoties uz Melnkalnes VIKI komisijas lūgumu, kā arī uz Iekšlietu ministrijas uzaicinājumu EDSO misijai Melnkalnē sniegt tehnisku palīdzību šajā jomā. Tika rīkotas detalizētas apspriedes ar starptautiskajiem un reģionālajiem partneriem, lai nodrošinātu centienu koordināciju un iespējamās pārklāšanās noteikšanu. Tādējādi šis projekts ir pieskaņots valstu, reģionālām un starptautiskām VIKI kontroles sistēmām un tieši atbalsta to īstenošanu.

EDSO neatkarīgie eksperti, kā arī Francijas žandarmērijas kinoloģijas speciālisti 2022. un 2023. gadā veica sistemātiskus vajadzību novērtējumus, kas sniedz praktiskus norādījumus par to, kā turpināt attīstīt:

- esošās suņu vienību (K-9) spējas Melnkalnes policijā saistībā ar nelikumīgu VIKI un PM atklāšanu un konfiscēšanu, kā arī to, kā
- stiprināt spēkā esošo VIKI deaktivēšanas regulējumu un darbības satvaru.

3.5.3. Gaidāmie rezultāti

Rezultāts Nr. 1. Tiesībaizsardzības iestāžu IeM K9 vienību spēju atklāt nelikumīgus VIKI, munīciju un sprāgstvielas stiprināšana, uzlabojot to infrastruktūras, operatīvās un apmācības spējas.

Rezultāts Nr. 2. Šaujamieroču deaktivēšanas tiesiskais regulējums ir uzlabots un pieskaņots starptautiskajiem standartiem, un ir stiprinātas spējas tā efektīvai īstenošanai un pārraudzībai.

3.5.4. Darbības

3.5.4.1. Darbība, kas saistīta ar atbalstu tiesiskā un normatīvā regulējuma grozījumiem un papildinājumiem, standarta operāciju procedūru (SOP) atjaunināšanai K9 spēju izmantošanā, kā arī K9 ģenerālpilna izstrādei šo spēju modernizācijai.

Darbība ietvers:

- tiesību aktu un noteikumu grozījumus saskaņā ar Eiropas labo praksi, kurus veic IeM un policija
- K9 modernizācijas ģenerālplāna izstrādi
- atbalstu tiesību aktu atjaunināšanas un stratēģiskās plānošanas darba grupām

3.5.4.2. Darbība, kas saistīta ar uzlabotām apmācības metodēm un operatīvajām spējām nolūkā panākt VIKI, munīcijas un sprāgstvielu ļaunprātīgas izmantošanas un nelikumīgas tirdzniecības efektīvāku un lietderīgāku novēršanu, apkarošanu un izmeklēšanu.

Darbība ietvers:

- apmācības rokasgrāmatas izstrādi, tulkošanu un izplatīšanu
- mācības IeM personālam attiecīgajās izglītības/apmācības iestādēs saskaņā ar *Frontex* un citu Eiropas labo praksi VIKI un munīcijas atklāšanā

3.5.4.3. Darbība, kas saistīta ar uzlabotām apmācības telpām un aprīkojumu, kā arī modernizētu infrastruktūru un loģistikas aktīviem nolūkā panākt VIKI, munīcijas un sprāgstvielu ļaunprātīgas izmantošanas un nelikumīgas tirdzniecības efektīvāku un lietderīgāku novēršanu, apkarošanu un izmeklēšanu.

Darbība ietvers:

- K9 vienības štāba un robežšķērsosanas vietu infrastruktūras modernizācijas īstenošanu, atbalstot K9 vienības VIKI un munīcijas atklāšanas spējas
- atbalstu mācību paraugu, jo īpaši sprāgstvielu munīcijas, VIKI, narkotiku un skaidras naudas, drošas glabāšanas modernizācijai
- K9 transportlīdzekļu iepirkumu

3.5.4.4. Darbība, kas saistīta ar atbalstu tiesiskās un institucionālās sistēmas izstrādei VIKI deaktivēšanai, tostarp mehānismiem to efektīvai īstenošanai un pārraudzībai.

Darbība ietvers:

- atbalstu Deaktivēšanas tiesību aktu grozījumu un papildinājumu darba grupai
- Eiropas kontroles iestādes pakalpojumu sniegšanu nolūkā sniegt konsultācijas, norādījumus, apmācību un sertifikāciju infrastruktūras un deaktivēšanas speciālistiem
- koordinācijas sanāksmju rīkošanu, kuras vajadzīgas informācijas apmaiņai un praktiskiem norādījumiem, lai izstrādātu un institucionalizētu nepieciešamos cilvēku, izglītības, tehniskos un infrastruktūras priekšnosacījumus VIKI deaktivēšanas pienācīgai īstenošanai un pārraudzībai

3.5.4.5. Darbība, kas saistīta ar atbalstu VIKI deaktivēšanas spēju attīstīšanai un institucionalizācijai.

Darbība ietvers:

- infrastruktūras projektu izstrādi un darbu iepirkumu, lai uzlabotu iekārtas un praksi VIKI deaktivēšanā, kas darbojas saskaņā ar Eiropas VIKI kontroles iestādes ieteikumiem
- pienācīgai deaktivācijai nepieciešamā aprīkojuma un materiālu iepirkumu

3.5.4.6. Darbība, kas saistīta ar atbalstu apmācības rokasgrāmatas izstrādei par VIKI deaktivēšanu un valsts un starptautiskas apmācības nodrošināšanu vietējiem praktiķiem.

Darbība ietvers:

- specializētu mācību ieroču izgatavotājiem un inspektoriem organizēšanu, ko veic Eiropas kontroles iestāde
- ieroču un inspektoru sertifikāciju deaktivēšanas jautājumos, ko veic Eiropas kontroles iestāde
- mācību rokasgrāmatas izstrādi par VIKI deaktivēšanas normatīvajiem aktiem.

3.6. Projekta komponents Nr. 6: Pievēršanās drošuma un drošības riskiem, kas saistīti ar VIKI nelikumīgu glabāšanu, ļaunprātīgu izmantošanu un nelikumīgu tirdzniecību Serbijā

3.6.1. Mērķis

Mazināt drošuma un drošības riskus, kas saistīti ar nelikumīgi glabātiem VIKI, likumīgu VIKI neatbilstīgu izmantošanu un VIKI nelikumīgu tirdzniecību.

3.6.2. Apraksts

Projekts tika izstrādāts, lai reaģētu uz Serbijas Iekšlietu ministrijas palīdzības lūgumu (2019. gads) nolūkā pievērsties problēmjautājumiem saistībā ar VIKI nekontrolētu izplatīšanu un nelikumīgu glabāšanu, kas rada būtisku apdraudējumu drošībai un drošumam Serbijā. Šie problēmjautājumi veicina noziedzības un smagas organizētās noziedzības izplatīšanos, jo sekmē vardarbību, apdraudošu rīcību un terorismu. Tiem ir arī līdzīga negatīva ietekme uz uzticības veicināšanas pasākumiem valstī, un tie rada draudus ar dzimumu saistītas vardarbības kontekstā.

EDSO pārbaudītās vajadzības VIKI nelikumīgas tirdzniecības apkarošanā:

- a) stiprināt Iekšlietu ministrijas K9 spējas atklāt ieročus un sprāgstvielas, i) izveidojot vajadzīgo tiesisko regulējumu, ii) novērtējot un attīstot spējas un iii) iepērkot īpašu aprīkojumu un veidojot infrastruktūru,
- b) Ieroču un munīcijas likuma un Ieroču deaktivēšanas noteikumu kopuma grozījumi, a) novērtējot spējas un tehniskās iespējas; un b) sniedzot tehnisku palīdzību noteikumu kopuma izstrādē.

Projekta atbalsta saņēmēji – papildus Serbijas iedzīvotājiem – ir Iekšlietu ministrija, policija un Serbijas VIKI kontroles iestāde Kragujevacā.

3.6.3. Gaidāmie rezultāti

Rezultāts Nr. 1. Deaktivēšanas tiesiskais regulējums ir uzlabots un saskaņots ar starptautiskajiem standartiem un paraugpraksi.

Rezultāts Nr. 2. Iekšlietu ministrijas K9 vienību spējas atklāt VIKI, munīciju un sprāgstvielas ir uzlabotas saskaņā ar cilvēktiesību standartiem.

3.6.4. Darbības

3.6.4.1. Darbības, kas saistītas ar deaktivēšanas tiesisko regulējumu, ir uzlabotas un saskaņotas ar starptautiskajiem standartiem un paraugpraksi.

Darbība ietvers:

- ekspertu padomu sniegšanu darba grupas sanāsmēs par deaktivēšanu, ko veic Eiropas VIKI kontroles iestāde
- deaktivēšanas tiesību aktu starptautisku sertifikāciju, ko veic Eiropas VIKI kontroles iestāde
- deaktivēšanai izmantotas infrastruktūras un iekārtu nodrošināšanu
- mācību organizēšanu par deaktivēšanu un tās pārraudzību, ko veic Eiropas VIKI kontroles iestāde

3.6.4.2. Darbības, kas saistītas ar Iekšlietu ministrijas K9 vienību spēju uzlabošanu VIKI, munīcijas un sprāgstvielu atklāšanā saskaņā ar cilvēktiesību standartiem.

Darbība ietvers:

- būvdarbu, aprīkojuma un transportlīdzekļu iepirkumu un piegādi K9 vienībai
- spēju veidošanu K9 vienību izmantošanai un izvietojumam VIKI, munīcijas un sprāgstvielu nelikumīgas tirdzniecības novēršanā un izmeklēšanā, izmantojot konsultatīvo atbalstu, apmaiņas programmu un mācību metodikas izstrādi
- mācību programmu par *Frontex* metodiku VIKI un munīcijas atklāšanā
- mācību programmu par Eiropas labo praksi VIKI un munīcijas atklāšanā

3.7. Projekta komponents Nr. 7: EDSO rīcības stiprināšana pret parastās munīcijas nelikumīgu izplatīšanu un uzkrāšanu – 3. posms

3.7.1. Mērķis

Atbalstīt dalībvalstis uzticības un drošības stiprināšanā, kā arī reaģēšanā uz politiskajām un drošības norisēm EDSO teritorijā un nodrošināt efektīvu sadarbību ar ārējām ieinteresētajām personām.

3.7.2. Apraksts

Projekts tika izstrādāts, lai sniegtu palīdzību EDSO dalībvalstīm tā, lai tās labāk plānotu, īstenotu un vajadzības gadījumā pastiprinātu savas saistības, kas vērstas pret VIKI/PMK nelikumīgu izplatīšanu. Šis projekts ir daļa no pakāpeniskas pieejas nepārtrauktai un pilnveidotai analīzei par apdraudējumu, VIKI/PMK izplatīšanas un nelikumīgas tirdzniecības risku, vajadzību un prasību pārskatu un prognozēšanu, kā arī praktiskiem instrumentiem VIKI un PMK jomā. Šis pamats ir ļoti svarīgs visiem dalībniekiem, kas ir ieinteresēti pilnveidot normatīvo satvaru, atbalstīt un stiprināt palīdzības mehānismu, kā arī apzināt tehniskās palīdzības vajadzības un lūgumus.

VIKI un PM izmantošana, ļaunprātīga izmantošana un sekas atšķirīgi ietekmē sievietes un vīriešus, zēnus un meitenes. Lai pievērstos šai dažādajai ietekmei, palīdzības projekti ir jāizstrādā un jāīsteno tā, lai atzītu šo faktu, pievērstos ļoti daudzveidīgajai VIKI ietekmei uz dzimumu aspektu un veicinātu dzimumu līdztiesību. Šis projekts atbalsta politiku un praktiskus padomus par to, kā šādu mērķtiecīgu rīcību var izstrādāt un īstenot saistībā ar EDSO praktiskās palīdzības projektiem VIKI un PMK jomā.

3.7.3. Gaidāmie rezultāti

Rezultāts Nr. 1. Ir uzlabota EDSO dalībvalstu, EDSO izpildstrukturū un operāciju uz vietas spēja pienācīgi risināt jautājumu par VIKI/PMK izplatīšanu un kontroli jebkurā to aprites cikla posmā.

Rezultāts Nr. 2. VIKI portāla, zināšanu produktu un rīku izmantošanas veicināšana, lai atbalstītu VIKI/PMK praktiskās palīdzības projektu uzraudzību, pārskatīšanu un īstenošanu.

3.7.4. Darbības

3.7.4.1. Padomu un atbalsta sniegšana EDSO dalībvalstīm, kas to lūdz, lai efektīvi izmantotu palīdzības mehānismu.

Darbība ietvers:

- katru gadu rīkotus mērķtiecīgus apmeklējumus un informatīvus pasākumus saistībā ar palīdzību dalībvalstīm, kas to lūdz, to konkrēto vajadzību un prasību novērtēšanā un/vai atjaunināšanā VIKI un PMK jomā
- valsts stratēģisko dokumentu un rīcības plānu izstrādi VIKI kontroles jomā saskaņā ar EDSO un citiem attiecīgiem starptautiskiem standartiem

3.7.4.2. Tāds EDSO palīdzību sniedzējām valstīm īpaši pielāgots atbalsts, kas vajadzīgs, lai tās savlaicīgi un efektīvi pieņemtu lēmumus un plānotu resursu piešķiršanu VIKI un PMK palīdzības mehānismam.

Darbība ietvers:

- periodisku/īkgadēju līdzekļu devēju apspriežu organizēšanu Vīnē, dalībvalstu galvaspilsētās vai tiešsaistes platformās, lai sniegtu pārskatu par palīdzības projektu ietekmi un rezultātiem.

3.7.4.3. VIKI portāla izmantošanas, funkcionalitāšu un iespēju veicināšana.

Darbība ietvers:

- izpratnes veicināšanas pasākumu organizēšanu nolūkā popularizēt VIKI portāla izmantošanu, funkcionalitātes un pieejamās iespējas.

3.7.4.4. Specializētu apmācību VIKI jomā izstrāde un integrēšana VIKI portālā.

Darbība ietvers:

- tiešsaistes apmācību par specifiskiem VIKI jautājumiem augšupielādi portālā

3.7.4.5. VIKI portāla efektīvas darbības nodrošināšana un pastāvīgs atbalsts tam.

Darbība ietvers:

- jaunu iespēju ieviešanu, ko lietotāji ierosinājuši, lai optimizētu portāla funkcionalitātes

4. Dzimumu aspekts

Dzimumu aspekta iekļaušanas perspektīva ir integrēta visos projektu koncepcijas, izstrādes un īstenošanas posmos. Galvenā piemērotā premisa ir tāda, ka VIKI un PM izmantošana, ļaunprātīga izmantošana un sekas atšķirīgi ietekmē sievietes un vīriešus, zēnus un meitenes. Lai pievērstos šādai ietekmei, šī darbība veicinās un atbalstīs sieviešu iekļaušanu lēmumu pieņemšanas procesos, kā arī VIKI kontroles īstenošanā.

Dzimumu vajadzību integrēšana ir pielāgota konkrētajiem apstākļiem un projektos paredzētās palīdzības veidam, kā arī ir balstīta uz situācijas analīzi, kurā ņemti vērā dzimumu aspekti.

Izstrādājot projektus, kā arī uzraugot progresu dzimumu aspekta integrēšanas īstenošanā, ko veic, izmantojot projektu vadības ciklu, ir izmantots EDSO "dzimumu rādītāja" rīks. Visos šajā darbībā iekļautajos projektos dzimumu līdztiesība ir būtisks mērķis vai tajos ir pilnībā integrēts dzimumu aspekts.

5. Atbalsta saņēmēji

Tiešie rīcības atbalsta saņēmēji būs Dienvidaustrumeiropas iestādes, kas ir pilnvarotas un atbildīgas par VIKI un PM nelikumīgas tirdzniecības novēršanu un apkarošanu. Galvenās mērķiestādes ir Iekšlietu ministrijas un tiesībsardzības iestādes, piemēram, policija.

Netiešie rīcības atbalsta saņēmēji ir jurisdikciju iedzīvotāji Dienvidaustrumeiropā un tās Eiropas kaimiņvalstīs, kuri ir pakļauti riskam, ko rada nelikumīgu VIKI un PM izmantošana noziedzīgās darbībās, terorismā un vardarbīgos ļaunprātīgos nolūkos.

ES un tās dalībvalstu pilnvarotās iestādes arī būs netiešie projektu atbalsta saņēmēji, jo gūs labumu no pastiprinātām VIKI un PM kontroles spējām Dienvidaustrumeiropā ar cita starpā labāku informācijas apmaiņu, kā arī koordinācijas un sadarbības pasākumiem, piemēram, nelikumīgu VIKI un PM riska identificēšanu, izmeklēšanu un izsekošanu, atklāšanu un izņemšanu.

6. Savienības pamanāmība

EDSO veiks visus piemērotos pasākumus, lai plašāk informētu par to, ka rīcību katrā Dienvidaustrumeiropas jurisdikcijā ir finansējusi Eiropas Savienība. Šādus pasākumus veiks saskaņā ar Komisijas rokasgrāmatu par Eiropas Savienības ārējo darbību komunikāciju un pamanāmību. Tādējādi EDSO nodrošinās Savienības ieguldījuma pamanāmību ar pienācīgu atpazīstamības zīmi un publicitāti, uzsverot Savienības nozīmi, nodrošinot tās darbību pārredzamību un vairojot

informētību par lēmuma pieņemšanas iemesliem, kā arī par Savienības atbalstu lēmumam un šā atbalsta rezultātiem. Projekta ietvaros sagatavotajā materiālā Eiropas Savienības karogs tiks attēlots labi pamanāmā vietā saskaņā ar Savienības norādēm par pareizu karoga izmantošanu un attēlošanu.

Ņemot vērā to, ka plānotajām darbībām ir ļoti atšķirīgs tvērums un raksturs, tiks izmantots plašs popularizēšanas instrumentu klāsts, tostarp tradicionālie mediji, tīmekļa vietnes, sociālie mediji un informācijas un reklāmas materiāli, tajā skaitā infografikas, bukleti, informatīvi izdevumi, paziņojumi presei un attiecīgā gadījumā citi materiāli. Publikācijās, sabiedriskajos pasākumos, kampaņās, aprīkojumā un būvdarbos, kas veikti saskaņā ar katru projektu, tiks izmantota attiecīgā atpazīstamības zīme. Lai, vairojot dažādo jurisdikciju un iedzīvotāju, starptautiskās sabiedrības un vietējo un starptautisko mediju informētību, vēl vairāk pastiprinātu ietekmi, katrai no projekta mērķgrupām pievērsīsies tai piemērotā valodā.

7. Ilgums

Kopējais paredzētais šīs rīcības ilgums ir 36 mēneši.

8. Tehniskās īstenošanas vienība

Šīs programmas tehniskā īstenošana ir uzticēta EDSO Sekretariāta *CPC/FSC* atbalsta vienībai un sešām (6) EDSO misijām uz vietas Dienvidaustrumeiropā; turklāt atbalsta vienībai ir arī koordinatora loma.

9. Koordinācijas komiteja

Šīs rīcības koordinācijas komitejas sastāvā būs Augstās pārstāves pārstāvji, ES delegāciju pārstāvji katrā Dienvidaustrumeiropas jurisdikcijā, EDSO Sekretariāta *CPC/FSC* atbalsta vienības pārstāvji un sešas (6) EDSO misijas uz vietas Dienvidaustrumeiropā.

Īstenošanas struktūra, kurai palīdz koordinācijas komiteja, nodrošinās, ka projekta īstenošana notiek koordinācijā ar citu saistīto ES palīdzību jurisdikcijām Dienvidaustrumeiropā.

Koordinācijas komiteja regulāri uzaicinās Dienvidaustrumeiropas jurisdikciju partneru pārstāvjus. Koordinācijas komiteja var arī uzaicināt tādu vienību pārstāvjus, kas ir iesaistītas projektos Dienvidaustrumeiropā, kuriem ir līdzīgs vai saistīts mērķis. Koordinācijas komiteja regulāri, vismaz reizi sešos mēnešos, pārskatīs šā lēmuma īstenošanu, tostarp, izmantojot elektroniskus saziņas līdzekļus.